

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Xanti Iparragirre Perurena

*Errenteria,
Gipuzkoa
(1934-2022)*

Aurkibidea

Biografia

Errenteriako Añarbe auzuneko Añarbe baserrian jaio zen. Ama Goizuetakoa zuen eta aita, berriz, Oiartzungoa. Hamar anai-arrebatatik zazpigarrena zen bera. Eskolara joateko aukerarik ez zuen izan. Hamasei urtera arte etxean lan egin eta gero, basolanean hasi zen, ikatza egiteko egurra botatzen eta prestatzen. Soldaduska aurretik Donostian Gaiztarroren mendia zena lautu zuten eskuz, geroago Bidebieta parkea izendatu zuten tokian etxeak eraikitzeko. Eskoriatzara ezkondu zen, eta bertan Goikolea eta Akixorekin batera, Euskal Herrian aitzindari izango zen haurrentzako Bertso Eskola jarri zuten martxan.

Zintak

ERR-002

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren - Elortza, Kepa
- **Data:** 2010-02-02
- **Iraupena:** 142 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

ERR-054

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren - Elortza, Kepa
- **Data:** 2010-02-02
- **Iraupena:** 75 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Eskolara joaterik ez

- **Erref:** ERR-002/004
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:02:27. **Bukatu:** 00:03:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ez zen eskolan ibili. Baserrian egon zen umetatik. 10 anai-arreba ziren. Aitaren arreba beraiekin bizi zen.

2. Baserria isolatuta

- **Erref:** ERR-002/006
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:03:43. **Bukatu:** 00:05:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Ardiak, behiak, txerriak, oiloak... zituzten. Baserri txikia zen. Negurako belar lanak egiten zituzten. Baserria isolatuta zegoen. Gurdi biderik ere ez zegoen harako. Erreteriarara kalera hiru ordu inguruko bidea zuten, mandoarekin.

3. Gerra garaiko tiro hotsak I

- **Erref:** ERR-002/008
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:05:42. **Bukatu:** 00:07:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra hasi zeneko oroitzapenik ez du. Gero, jende arraroa ibili zen baserri bueltan. Tiroak eta bonbak entzuten zituzten. "Abuelo" hegazkina pasatzen zen etxe gainetik.

4. Gerra garaiko tiro hotsak II

- **Erref:** ERR-002/010
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:07:36. **Bukatu:** 00:10:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian tiro hotsak entzuten zituzten. Perretxikotan zebiltzala, bala txistuak. Informaziorik ez zuten gerrari buruz. Militarrik ez zuen ikusi. Basoan lanean zebiltzanak gerturatzen ziren.

5. Añarbe baserriaren historia

- **Erref:** ERR-002/013

- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:11:22. **Bukatu:** 00:14:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Añarbe baserriaren aldamenean ola egon zen sasoi batean, baina erre egin zen (eta baita baserría ere). Petrienea baserrira ordu laurden behar zen eta Pikorra-enea ere inguruan zen, baián bi horiek Oíartzungoak ziren. Añarbe ingurua.

6. Denetik urruti bizi ziren

- **Erref:** ERR-002/015
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:14:17. **Bukatu:** 00:16:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Bakardade sentsaziorik ez zuten, han sortuak zirelako, baina oso jende gutxi ikusten zuten. Ez ziren Erreñteriará asko joaten, derrigorrezkoa bakarrik: elizara (Pazkoazkoa hartzera eta hiletetara), errazionamendua hartzera... Goizuetara joaten ziren erosketak egitera, eta hara ere bi orduko bidea zuten. Arano zuten hurbilen. Mezetara nora joaten ziren azaltzen du, Nafarroako mugara.

7. Jaunartze egunean, ogi zuria

- **Erref:** ERR-002/017
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:16:44. **Bukatu:** 00:20:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Jaunartzea eta konfirmazioa. Dotrina etxean ikasi zuen, buruz eta erdia latinez. Jaunartze egunean apaizak kafesnea eta ogi zuria eman zizkion, eta bera pozik. Errazionamendu garai zen. Ogi zuria Erreñterian ikusi zuen aurretik, eta egun bateko jorñala balio zuen. Probatu gabe zeukan.

8. Garia eta artoa entregatu beharra

- **Erref:** ERR-002/018
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:20:39. **Bukatu:** 00:22:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Garia entregatzeko soilik egiten zuten, gerraostean. Taloak egiten zituzten eta errazinamenduko ogi gogorra jaten zuten. Artoa Nafarroara eramaten zuten errotara, Gipuzkoan ezin baitzen. Harrapatuz gero, kendu egiten zieten.

9. Artilea ere entregatu egin behar

- **Erref:** ERR-002/020
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:23:06. **Bukatu:** 00:25:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Artilea entregatu egin behar zenez, arreorako koltxoiak egiteko nehiko lan zuten. Mandoa artilez kargatuta harrapatu zuen behin Guardia Zibilak, zortzi bat urterekin. Firma biltzen ibiltzen ziren baserriz baserri.

10. Makiak zebiltzan inguruetan

- **Erref:** ERR-002/021
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:25:33. **Bukatu:** 00:29:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Alemaniarren alde edo kontra ibiliak

Laburpena:

Maki garaia zen. Guardia Zibilak eta mendiko guardak ibiltzen ziren galdezka. Asturiasko mendietatik etorritakoak ziren makiak, Frantziara joan nahian zebiltzanak. Batzuek arma eta guzti zebiltzan. Bakarka zebiltzan asko, beste batzuk taldeka... Bestaldera gidariarekin pasatzen zenik ere bazen.

11. Iheslariei laguntzen I

- **Erref:** ERR-002/022
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:29:09. **Bukatu:** 00:31:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Alemaniarren alde edo kontra ibiliak

Laburpena:

Añarbe baserrian ere hartzen zituzten makiak, eguraldi txarra zenean. Goizuetan gertatutakoa kontatzen du: norbaitek parte eman eta Guardia Zibila joan zela.

12. Iheslariei laguntzen II

- **Erref:** ERR-002/023
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:31:03. **Bukatu:** 00:32:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Alemaniarren alde edo kontra ibiliak

Laburpena:

Ez zekiten politikaz eta koloreez. Beldur ikaragarria zegoen. Baina ihesean zetorrenari laguntza emateko prest zeuden beraiek.

13. Errazionamenduaren bila Errenteriara

- **Erref:** ERR-002/025
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:32:53. **Bukatu:** 00:36:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Astero joaten ziren Errenteriara errazionamenduaren bila. Batzuetan Pikorranekoa joaten zen bila. 9 urterekin hasi zen bera joaten, larunbatetan mandoarekin. Zer ekartzen zuen: ogia, tabakoa, olio... Entregatzen zuten gari eta artoa pilatan egoten zen, kea dariola.

14. Tabako landareak

- **Erref:** ERR-002/027
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:36:23. **Bukatu:** 00:39:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gosearen beldurra. Esnea eta taloa zuten. Babarruna gordetzen ibiltzen ziren, dena ez entregatzeko. Inspektoreak joan zirenean, tabako landareak txikitu zizkieten. Txondor zuloetan jartzen zuten tabakoa. Arto bizarrak erretzea.

15. Senideen ibilerak

- **Erref:** ERR-002/029
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:39:07. **Bukatu:** 00:40:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Koskortu ahala lanean hasten ziren, etxean ez zegoelako denentzat adina. Zaharrena gerrara eraman zuten 18 urterekin, eta 7 urte egin zituen. Soldadu joan zen beste anaia bat Burgosen hil zen. Zazpigarrena zen bera. Arreba izebarenera bidali zuten, eta berak lan asko egin behar izan zuen baserrian. Ez zuten morroi bidali. 16 urterekin basoan hasi zen lanean.

16. Erreterian arrotz

- **Erref:** ERR-002/031
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:41:00. **Bukatu:** 00:43:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Erreteriarra joaten zenean errazionamendu bila, piztiei bezala begiratzen ei zioten han. Bide txarra zuten. Zeinekin hitz egin ere ez zuen izaten. Erdaraz egiten zuten han. Ez ziren Erreterikoak sentitzen; Goizuetakoak gehiago.

17. Goizuetara, arrautzak saltzera

- **Erref:** ERR-002/033
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:43:59. **Bukatu:** 00:44:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Goizuetara arrautzak eta oilaskoak eramaten zituzten, saltzera. Amuarrairak ere bai, errekan arrantzatuta.</p>

18. Basoko lanetan ibili zenekoa

- **Erref:** ERR-002/034
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:44:43. **Bukatu:** 00:48:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

<p>Basoko lanak. Egurra prestatzen zuten, ikatza egiteko. Pagomotzak. Santarderkoak oholak egiten hasi ziren, basoan bertan. Aizkora eta trontza erabiltzen zituzten. Egur kargako kobratzen zuten.</p>

19. Medikuari errespetua

- **Erref:** ERR-002/036
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:48:22. **Bukatu:** 00:50:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuek eta sasimedikuek

Laburpena:

Egun batean min hartu zuen, baso lanetan zebilela, eta medikuarengana joan

zen. Txapela kendu zion medikuak (errespetu falta zelako). Amarengana joaten zen Errenteriako medikua, zaldian. Diputatua eta alkatea ere bazen. Lapaza.

20. 3. mailako hileta

- **Erref:** ERR-002/037
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:50:50. **Bukatu:** 00:52:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Amaren gaixotasuna. 48 urterekin hil zen. 3. klaseko hileta elizkizuna egin zioten. Errazionamendua ere 3. mailakoa zuten. Mailen arteko diferentziak: goizeko bederatzietan ziren 3. mailako hiletak.

21. Gerraosteko injustizien aurrean isilik

- **Erref:** ERR-002/040
- **Iraupena:** 0:04:45. **Hasi:** 00:53:21. **Bukatu:** 00:58:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

1. mailakoak aberatsak ziren. Haiek ogi txikiagoa zuten, eta 3.ekoek handiagoa. Jendeak ez zuen protesta egin. Jendea jatekoa entregatzearen kontra hasi zen mugitzen, baina berandu. Politikaz ez zuten ulertzen. Usotara joaten zen gizon baten kontuak, kartzelan egondakoa.

22. Donostian lanean I

- **Erref:** ERR-002/043
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 01:00:07. **Bukatu:** 01:03:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Lanbideak

Laburpena:

Basoan egur lanetan ibili zen. Gero, soldadu joan aurretik, Donostiara joan zen lanera: Gaiztarrok lurak saldu zituen; mendia zen, eta hura lau bihurtzen ibili zen, etxeak egin behar zituztelako. Bidebieta parkea da orain.

23. Donostian lanean II

- **Erref:** ERR-002/046
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 01:04:03. **Bukatu:** 01:07:20

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

19 urterekin hasi zen Donostian lanean. Bere ilusio bakarra atsedean hartzea zen. Hamar minutuan kargatzen zuten kamioia, eskuz. Geroztik basoan ibili zen. Donostian lanean zebileneko jorنال: orduko bost pezta.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-05

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com